

prof.dr hab. Piotr Biskupski.
Akademia Muzyczna im. F.Nowowiejskiego
W Bydgoszczy
Dziedzina: Sztuki muzyczne
Dyscyplina: Instrumentalistyka

Osielsko 08.01.2023

RECENZJA

Pracy doktorskiej magistra Grzegorza Pałki na temat:
Rytmika afrokubańska jako źródło inspiracji współczesnego perkusisty na podstawie własnych opracowań wybranych utworów jazzowych

Zlecniodawca recenzji

Rada do Spraw Dyscypliny - Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie - Uchwała 2/2022 z dnia 3 listopada 2022 roku, na podstawie Uchwały nr 12/2022 senatu Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie z dnia 26 maja 2022 roku w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora mgr. Grzegorzowi Pałce.

Do zlecenia dołączono:

- dzieło artystyczne na nośniku CD
- Opis dzieła artystycznego w formie papierowej i na nośniku CD
- Dokumentacja dorobku artystycznego i naukowego oraz podstawowych dokumentów w na nośniku CD

Podstawowe dane o kandydacie

Pan Grzegorz Pałka urodzony w Krakowie rozpoczął edukację muzyczną w 2002 roku w Państwowej Szkole Muzycznej im. Zygmunta Noskowskiego I. Stopnia w Krzeszowicach, Która zakończył w 2007 roku w specjalności - gra na perkusji . Tym samym zakończył edukację I stopnia.

Tego samego roku rozpoczął kolejny etap kształcenia na poziomie II stopnia w Państwowej Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Krakowie w tej samej specjalności -gra na instrumentach perkusyjnych, który to etap edukacji zakończył w 2013 roku zgrany dyplomem

W 2013 roku pomyślnie zdał egzamin wstępny do Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie gdzie rozpoczął studia stacjonarne I stopnia n Wydziale Instrumentalnym na kierunku Instrumentalistyka w zakresie gry na instrumentach perkusyjnych w zakresie muzyki jazzowej. W 2016 roku uzyskując dyplom z wyróżnieniem.

Tego samego roku rozpoczął studia stacjonarne II stopnia w tej samej uczelni na tym samym wydziale w tejże specjalności uzyskując dyplom również z wyróżnieniem.
Tego samego roku w macierzystej uczelni rozpoczął studia doktoranckie zakończone w 2022 roku.

Podczas studiów doktoranckich mgr Grzegorz Pałka prowadził zjęcia z zakresu gry na instrumentach perkusyjnych oraz prowadził zjecie grupowe: Combo jazzowe. Oprócz tego w 2020 roku podjął pracę w ramach pedagoga prowadzącego zajęcia z zakresu gry na instrumentach perkusyjnych w Szkole Perkusyjnej Marimba Laboratory w Krakowie , które prowadzi do chwili obecnej.

Doktorant posiada w swoim dorobku nagranych 12 płyt wśród których wymienia takich artystów jak: Mateusz Gawęda, Natalia Kordiak, Jacek Niedziela - Meira, Bartosz Pernal.

Pan Grzegorz dwukrotnie brał udział w Konferencji Naukowo-Dydaktycznej - Jazz XXI. Organizowanej przez Akademię Muzyczną im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie w latach 2018 oraz 2022.

Swoją aktywność koncertową mgr. Grzegorz Pałka wykazuje już od początku podjętych studiów w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie od 2013 roku. W ramach przedstawionego wykazu na przestrzeni 10 lata w ramach zagranych 200 koncertów widać jak poszukiwanym i czynnym muzykiem Pan Grzegorz był już na początku swojej drogi artystycznej. Poza licznymi salami koncertowymi w kraju na wyróżnienie zasługują występy poza granicami naszego kraju a są to:

Cincinatti, Chicago, Cleveland, Indianapolis /USA/, Glasgow, Aberden, Iverness Edynburg /Szkocja, Denpasar, Ubud /Indonezja/ chengdu, changendu, /Chiny/, Paryż, Londyn, Praga, Lwów, Luksemburg, Słowacja.

Część wymienionej działalności koncertowej była wynikiem nagród i wyróżnień , które doktorant zdobył jako uczestnik konkursów.

III miejsce na ogólnopolskim Konkursie wibrafonowym - 2010 Opole

III miejsce na Ogólnopolskim konkursie Zespołów Kameralnych szkół Muzycznych -2011 Wrocław

III miejsce na Ogólnopolskim Konkursie Werblowym -2012 Legnica

III miejsce na ogólnopolskim Konkursie Perkusyjnym - 2012 Legnica

II miejsce z zespołem Małgorzata Zuber Quartet - Krokus Jazz festiwal; - 2016 Jelenia Góra

II miejsce z zespołem SOTA - 2016 Poznań

III miejsce z zespołem SOTA - 2016 Kraków

I miejsce Jazz Drimmers Competition - 2018 Bielsko Biała

Pan Grzegorz Pałka jest dwukrotnym stypendysta Ministra Kultury - 2016, 2018

Brał udział w warsztatach /7/ na przestrzeni 10 lat tak w kraju jak i poza jego granicami

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska magistra Grzegorza Pałki - Rytmika afrokubańska jako źródło inspiracji współczesnego perkusisty na podstawie własnych opracowań wybranych utworów jazzowych Składa się z trzech rozdziałów poprzedzonych wstępem.

We wstępie autor precyzuje problemy badawcze ,które skłoniły go do napisania pracy zajmującej się problematyką rytmiki afrokubańskiej.

Rozdział pierwszy jest miejscem do prezentacji i charakterystyki pięciu rytmów będących przedstawicielami rodziny afrokubańskiej oraz zagadnienie polirytmii 3:2.

Bardzo to udany zabieg formalny ułatwiający potencjalnemu czytelnikowi niniejszej pracy/ niekoniecznie perkusiście/ zapoznanie się z rzeczoną rytmiką również w aspekcie historycznym. Rzeczowość z jaką autor podchodzi do zagadnienia jest zarówno imponująca pod względem merytorycznym /patrz bibliografia/ jak i sposobu skondensowanego zaprezentowania tematyki ,która w żaden sposób nie przeraża rozmiarem opisów wyjaśniających jak i sposobem ich zaprezentowania. Przystępna wciągająca lektura.

Nie potrzeba zbyt wiele czasu aby zorientować się ,że wybrany temat jest wynikiem wieloletniego zainteresowania autora tą tematyką a źródła ,którymi się posługuje są raczej dowodem posiadanej wiedzy niż jej poszukiwaniem.

Oprócz wspomnianej polirytmii 3:2 zaprezentowane są tutaj kolejności:

Clave, Tresillo, Habanera, Cinquillo, Cascara

Rozdział drugi zawiera analizę transkrypcji dwóch wybranych przez autora gigantów wirtuozerii perkusyjnej a są to w kolejności:

Roy Haynes oraz Marcus Gilmore.

Transkrypcje poddane są jednolitej ocenie jeśli chodzi o porównawczy materiał badawczy:

Kreacja narracji muzycznej na czynelach

Twórczy akompaniament

Partia solowa

Utwory wybrane przez Pana Grzegorza same w sobie stanowią ogromne pokłady wiedzy dla grającego perkusisty tak pod względem warsztatowym, zachowania czystości gatunku, umiejętności wspólnego kreowania myśli muzycznej zarówno zapisanej/zaaranżowanej/ jak i tej improwizowanej będącą próbą zapanowania jednoczesnego nad tym co wynika z obowiązku jak i tego co daje wolność i nieposkromiona wyobraźnia.

Matrix - CH. Corea, *Solar* M. Davisa oraz *In Walked Bud* T. Monka - to kompozycje ,których perkusyjnym bohaterem jest Roy Haynes

In the Meantime - J Martine, *Spur of the Moment* - B.Winstona, *Hood* - V.Iyera oraz *Parisian Thoroughfare* - B Powella - tu Marcus Gilmore prezentuje swój kunszt.

Recenzent nie widzi głębszego sensu w szczegółowym opisywaniu analizy dokonanej przez autora wymienionych kompozycji i roli jaka w nich dostrzegł w ramach wykonywanych partii przez perkusistów.

Ta analiza dokonana przez doktoranta jest rzeczowa ,szczegółowa i w każdym z wymienionych przykładów wskazuje na niezbity związek z tematyką zawartą z dysertacji. Bez problemu znajdujemy te zjawiska z rytmiki afrokubańskiej ,które zostały wcześniej naświetlone i szczegółowo omówione. W związku tym pozwalam sobie przejść do meritum czyli opisu dzieła artystycznego zawartego w **rozdziale trzecim**

Ocena pracy doktorskiej

Un Poco Loco - Bud Powell

Już od samego wstępu mamy tu do czynienia z bardzo przejrzystą strukturalnie i brzmieniowo propozycją partii instrumentów perkusyjnych, które wprowadzają słuchacza w świat rytmiki, z którą będziemy mieli do czynienia w ramach tego dzieła artystycznego. Międko aksamitnie wprowadzony temat utworu niepostrzeżenie umiejscawia nas w nowej rzeczywistości metrycznej ale ta w żaden sposób nie zmusza nas do analitycznego słuchania. Dalej następujące sola ukazują horyzonty wyobraźni doktoranta. Na bazie nieomal w stylu Abersold płynącej rytmiki rozwijają się sola ciekawe , odważne a jednak niezwykle sferą rytmiczną kontrolowane. Jest to materiał muzyczny ,który dla instrumentalistów nie będących perkusistami może stanowić doskonały tzw. podkład do własnych ćwiczeń. Ma to miejsce zarówno podczas sola saksofonu jak i fortepianu, chociaż u tego ostatniego warstwa rytmiczna staje się bardziej wyrafinowana, nie tak dosłowna jak we wstępie. Przed ukazaniem się tematu na zakończenie utworu słuchacza

spotyka niespodzianka. Pieśń chwalebna ku czci boga Chango pochodzącej z religii Santeria. W opisie doktoranta szczegółowo opisana. Bardzo interesujący zabieg artystyczny. Całość zwieńczona Codą równie ciekawą co przede wszystkim spójną z konstrukcją całości opracowania. Ciekawe co czeka nas dalej?

Moose the Mooche. - Charlie Parker

Pojawiający się motyw rytmiczny Cinquillo skłonił między innymi autora do sięgnięcia po tę kompozycję. Jak we wszystkich przykładach zagadnienia rytmiczne i ich dobór wraz ze szczegółową analizą nie budzą zastrzeżeń.

Skupię się bardziej na swoich doznaniach artystycznych, które oczywiście muszę „przepuszczać” przez sito naukowe, ale uczynię to z przyjemnością.

\Świetnie zainicjowany temat wprowadza słuchacza w klimat rytmiki afrokubańskiej zarówno pod względem pulsacji i jak i brzmienia całego zespołu. Proporcje brzmieniowe zachowane między instrumentami dają słuchaczowi dużo satysfakcji z odbioru tej muzyki. Solo fortepianu już od pierwszych dźwięków wykazuje chęć wyłamania się z utartych przebiegów, frazowania i stopniowego budowania narracji. Do pewnego momentu było to ciekawe niestety w efekcie finalnym nie pozwoliło na płynne przejście do następnego sola saksofonu. Krótko ujmując niezbyt ten dialog przemawia do mnie. Nie ma to jednak istotnego znaczenia dla przebiega całej formy. Po solo saksofonu następuje partia solowa perkusji. Ostatnie 16 taktów z granymi szesnastkami artykulacyjnie jest trochę zamazana a szkoda, bo doktorant nie ma problemów wykonawczych. Całość jeśli chodzi o partię perkusji trochę ciemno nagrana powoduje, że próba usłyszenia polirytmii 8:3 z udziałem hi-hatu wymaga niemałej koncentracji od słuchacza.. Całość kończy temat równie atrakcyjnie zagrany jak na początku przy czym część B tematu sprawia wrażenie dogranych instrumentów perkusyjnych. Brzmi to dosyć syntetycznie.

Of Dreams to Come. - Robert Glasper

Kolejna kompozycja bardzo ciekawie zagrana jak i zaaranżowana.

Bardzo dobrze również nagrana ścieżka dźwiękowa. Słucha się się z nieukrywaną przyjemnością jak i lekkością. Tym bardziej, że zagadnienia związane z rytmiką pojawiają się niejako samoistnie. Bardzo dużym atrybutem tych nagrań jest fakt, iż odnosi się wrażenie uważam w pełni uzasadnione/w mojej ocenie/że zagadnienia rytmiczne są realizowane przez wykonawców w ramach poważnego zakresu umiejętności wykonawczych do których temat rozprawy pasuje. To słyhać a słuchaczowi pomaga w estetycznym odbiorze. Jak już wspominałem opis sporządzony przez autora jest szczegółowy a wręcz bardzo szczegółowy. Opierając się na samym opisie może czytelnikowi zadrzeć ręka przed naciśnięciem Play w aparaturze audio celem usłyszenia - a ciekawe jak to brzmi?

No i tutaj ulga z przyjemnością chce się posłuchać tego o czym czytaliśmy przed chwilą. Zabiegi, o których autor wspomina pozostawiające tożsamą grupę rytmiczną w obrębie zmieniającego się metrum to czerpanie ze wzorców np. zespołu Wyntona Marsalisa. Dave Brubeck przed parudziesięciu laty stosował podobne zabiegi. Wzorce wspaniałe, ciągłe atrakcyjne, nieprzemijające. Autor sięgając po nie wykazuje olbrzymi szacunek do tradycji co słyhać w dźwiękach i widać w tekście pisany.

Riot. - Herbie Hancock

Zabieg aranżacyjny polega tutaj przede wszystkim na spowolnieniu tempa w stosunku do oryginału wraz z zasugerowaniem odmiennej pulsacji będącej wynikiem naturalnego ciężenia rytmicznego zawartego w przebiegu linii melodycznej. Całość oparta na stałej figurze rytmicznej kontrabasu wprowadza odcień melancholii.

Partia perkusji wykorzystuje tremolo jak zabieg bardzo skutecznie budujący nastrój kompozycji. Pewnego typu zaduma kontemplacja wprowadza słuchacza w klimat swoistej muzycznej litanii. Oczekujemy każdego następnego jej wersu i żałujemy, iż poprzedni już za nami.

Bardzo interesujące solo saksofonu zarówno jeśli chodzi o samego improwizującego jak i współudział pozostałych grających. Świetne porozumienie, wyczuwanie myśli muzycznej i nastroju. Jeśli chodzi o wrażenie nie wchodząc we wrażliwość doktoranta uważam, że solo perkusji miało się rozwijać mogło zamknąć klamrą zadumy całość utworu przez poprowadzenie go w charakterze wypowiedzi zamierającej, gasnącej. Myślę, że Pan Grzegorz Pałka wie o czym mówię. Przy swojej wrażliwości wie jak to zrealizować. Proszę spróbować!

Salt Peanuts - Dizzy Gillespie

W mojej ocenie utwór najbardziej atrakcyjny tak pod względem muzycznym jak i merytorycznym w nawiązaniu do rozprawy doktorskiej Pana Grzegorza Pałki. Podkreślam słowo najatrakcyjniejszym aby pozostałym zaprezentowanym w ramach dzieła artystycznego nie odbierać zalet i znaczenia. Zarówno zgranie zespołu, przejmowanie po sobie partii solowych, realizacja zamysłu aranżacyjnego i oddanie ducha optymizmu płynącego z samej kompozycji robią tutaj największe wrażenie. Opis szczegółowych aspektów rytmicznych nie budzi jakichkolwiek wątpliwości i jest bardzo rzeczowym i trafnym przewodnikiem „legendą” co możemy usłyszeć w rzeczonym nagraniu. Poza obowiązkiem recenzenckim z przyjemnością słuchałem tego utworu parokrotnie. To niełatwe zadanie dla doktoranta, tak wpieść formalizmy wynikające z treści zawartych w temacie aby były one pretekstem do ciekawej propozycji artystycznej. Panu Grzegorzowi to się udało.

So Tender. - Keith Jarrett

W stosunku do wersji oryginalnej jest to utrzymanie utworu w analogicznym tempie w odmiennej stylizacji rytmicznej. Hiszpańskie Bolero nie zburzyło nastrojowości powszechnie znanej kompozycji a wręcz ją utrwaliło. Jest to jeden z przykładów jak ostrożnie trzeba traktować wiele

dział już istniejących aby nie ulec pokusie bycia reformatorem na siłę. To zjawisko występuje niestety nazbyt często a szczególnym upodobaniem cieszy się u rzeczonych nowatorów materia rytmiczna. Koślawe chochoły straszą nasze zmysły zmuszając nas do akceptacji tego nowego „Dziela” bo takie czasy, iż musi pojawić się innowacja. Doktorant nie uległ takiemu taniemu chwytowi. We wstępie jako inicjację bolera słyszę raczej cztery trzydziestodwójki co z następującą po nich nutą tworzy rudymentalną 5-kę bardziej niż opisywana przez autora kwintolę. Ale to taki drobniaczek. Bolero nadal pięknie płynie z kwintolą czy bez niej.

Oblivion. - Bud Powell

Utwór zapoczątkowany wstępem fortepianu , do którego dołącza perkusja rozwijając w ramach dialogu akcję muzyczną stanowiącą doskonały grunt do pojawienia się wraz z kontrabasowym walkingiem tematu. Solo saksofonu utrzymane w pulsacji swingowej dobiega końca wraz z pojawiającą się solową partią perkusji zawierającej w sobie bogactwo elementów składowych rytmiki afrokubańskiej przedstawionych chronologicznie w pierwszym rozdziale niniejszej rozprawy. Jest to kolejna prezentacja bardzo dobrego warsztatu perkusisty, jego wrażliwości na barwę, brzmienia całości zespołu, panowania nad pulsacją ,ekspresją i dramaturgią przebiegu poszczególnych partii.

Konkluzja

Magister Grzegorz Pałka w swojej rozprawie doktorskiej pt. *„Rytmika afrokubańska jako źródło inspiracji współczesnego perkusisty na podstawie własnych opracowań wybranych utworów jazzowych”* zaprezentował się jako bardzo dobry instrumentalista mający w swoim dorobku liczne sukcesy konkursowe duży dorobek koncertowy będący efektem współpracy z licznymi artystami, występami na scenach krajowych, europejskich i światowych. Ponadto wykazał się umiejętnościami aranżacyjnymi , organizacyjnymi w końcu sprawnością naukową. Analityczne podejście do omawianego zagadnienia, łatwość formowania myśli i ciekawy sposób ich prezentacji czynią z Pana Grzegorza Pałki w pełni wykształconego artystę - naukowca mogącego w sposób sprawny przekazywać nabytą wiedzę i umiejętności innym . Jednocześnie chciałbym wyrazić uznanie dla pozostałych wykonawców , którzy uczestniczyli w nagraniu tego dzieła artystycznego. Jednocześnie gratuluję promotorowi panu dr hab. Łukaszowi Żyta tak wartościowego doktoranta.

Niniejszą pracę /Dzieło artystyczne wraz z opisem / uważam za w pełni spełniające wymogi art 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce(Dz.U.z 2022 roku póź. 574, z późn zm.) i wnoszę o dopuszczenie do obrony publicznej

prof. dr hab Piotr Biskupski

